

DANAŠNJA NORDIJSKA GLAZBA

Aleksandar Mihalyi

Uočljiva je dominacija nordijskih naroda u suvremenoj glazbi i s tim u svezi "poplava" njihovih nosača zvuka. Kako bi se bolje razumjela ova pojava, potrebno je pobrojati neke bitne značajke. Iz današnje perspektive to je i lakše učiniti budući da je došlo do međusobnog diferenciranja grupa, utjecaja i smjerova razvoja. Život obitelji Franzovom napretku.

Vrlo je važna činjenica da su Nordijci, neopterećeni nacionalnim idiomom koji se drugdje stoljećima razvijao i, recimo to tako, njegovao. Francuza, Talijana ili Nijemca lakše ćete prepoznati, ali skladateljsko ime iz glazbeno "mladih" država vrlo teško - etablirani pojedinci, kao Pärt i Tormis, su naravno isključeni. Oni imaju drugačije biografije te prije pripadaju drugim korpusima.

Kad je riječ o oslobađanju od ideološke dogme, što se često generalno ističe, ne misli se na obodrujuću i neobvezujuću postmodernu već na oslobođeni duh. Naime, on je dugi niz godina bio uz represiju potiskivan na različite načine. U zemljama bivšeg SSSR-a snažnije su osobnosti bile privučene u centre izvan okruženja koje inače determiniraju jezik i tradicija. Primjer: Estonija, Latvija i Litva. Sličnu su sudbinu dijelile i brojne druge nacije centraliziranog SSSR-a. Čitava plejada skladatelja je napustila ove prostore i za sobom ostavila pustoš do koje dolaze kad preko noći nestanu umjetnici snažnih idioma i introspekcija. Posljedica toga je i sadašnje stanje u ruskoj glazbi jer u centrima su ostali oni koji se okreću tradiciji i zagubljenj duhovnosti. No, retrogradni proces nisu nikad bila dugotrajnija i masovnija inspiracija potentnoj mlađoj i srednjoj generaciji. Ono što konotira ideološki pritisak je bilo u drugom planu i manje je frustriralo ove "udaljenije" sredine budući da nisu bile pod budnim okom "duhovne inženjerije" kao centri moći. Vrlo važnu ulogu imao je i nedostatak razmjene ideja budući da je on u umjetnosti vrlo bitan. Primjerice, sam je Šostaković jedva nabavio voljene Mahlerove partiture, a tek je Nono 1963. godine omogućio uvid u zbivanja s one strane željezne zavjese.

U sredinama izvan SSSR-a bila je prisutna drugačija vrsta "stege", ne one ideološke već konzervativizma koji je "šarmirao" neinventivnošću, cerebralnošću i doziranim preuzimanjem od glazbene internacionale. Taj pogubni amalgam je praznio dvorane i sputavao ili demotivirao nove snage. I Poul Ruders će na sličan način opisivati razloge svog davnog napuštanja inače slobodarske Danske. Štoviše, mnogi nisu niti išli kroz domicilne

konzervatorije, već su se educirali u europskim centrima, a vremenom su bivali sve brojnijima i bili su doslovno novoglazbeni promotori.

Sama djela Nordijaca govore o zanimljivim osobnim idiomima koji ne teže avangardnim razvojnim postulatima, već, da bi omogućili promociju osobnog, istražuju prisutno što ga je u obilju ostavila avangarda. U tom će kontekstu oni prije posezati za savršenstvom djela u svojoj vrsti nego brigom za glazbeni razvoj. Gotovo je kod svih prisutno, i to kao dominantna glazbena forma, djelo za orkestar u trajanju od desetak minuta. Mnogi drže i da su protagonisti prethodne avangarde otišli predaleko i k tome još i prebrzo te da je ipak neophodno vrijeme asimiliranja koje će tek potom rezultirati novim i općeprihvaćenim.

Nadalje, sve su ove sredine danas blagonaklone prema ovoj novoj glazbi budući da se kroz nju s uspjehom promoviraju i prepoznaju i izvan svojih granica. Na raspolaganju je sve moguće: od stipendija do objavljivanja kajdi i tonskih zapisa, mladih ili starijih, svejedno. Kao nikad dosad riječ je i o tuzemnim i o inozemnim diskografskim kućama ili fondacijama. Bogate sredine s razvijenim edukativnim sustavom postaju otvorene za novo a novopridošli se okupljaju uglavnom oko nekolicine promotora, koji su ne samo snažne kreativne osobnosti već i oni koji su uspjeli artikulirati prisutno a zatomljeno - to se, naravno, može samo iznutra.

Kada se navedeno promatra simultano, a upravo se to kod Nordijaca događa, njihov uspjeh postaje jasniji. Teme koje se nameću iz ovakvih suodnosa su brojne i njihov će tretman imati brojne posljedice s onim ne predvidljivim zbog kojeg je glazba vječno zanimljiva. *(Izvorni esej objavljen davno u WAM br. 12 a nedavno je postavljen u našu arhivu)*

DISKOGRAFIJA:

Estonija:

Arvo Pärt: "Miserere", ECM 847 539
 Arvo Pärt: "Te Deum", ECM 439 162
 Arvo Pärt: "I am the true vine", HMU 907242
 Arvo Pärt: "Litany", ECM 449 810-2
 Arvo Pärt: "Passio", ECM 837 109
 Arvo Pärt: "Tabula rasa", ECM 817 764
 Arvo Pärt: "Arbos", 831 959
 Arvo Pärt: "Lamentate", ECM 1930
 Arvo Pärt: "Orient Occident", ECM 1795
 Arvo Pärt: "A Tribute", Harmonia Mundi USA 907407
 Arvo Pärt: "In principio", ECM 2050
 Arvo Pärt: "Da Pacem", Harmonia Mundi USA 907401
 Arvo Pärt: "Tintinabulum", Winter & Winter 910 055
 Arvo Pärt: "De profundis", HMU 907182
 Veljo Tormis: "Forgotten peoples", ECM 434 275
 Veljo Tormis: "Litany to thunder", ECM 465 223
 Veljo Tormis: "Casting a Spell", Virgin 5 45185
 Veljo Tormis: "Choral works", Apex 0927-49871
 Lepo Sumera: "4. simfonija", BIS 690
 Lepo Sumera: "5. simfonija", BIS 770
 Erkki-Sven Tuur: "Architectonics", Finlandia 0630-14908
 Erkki-Sven Tuur: "Crystallisatio", ECM 449 459-2
 Erkki-Sven Tuur: "Oxymoron", ECM 1919-2

Erkki-Sven Tuur: "Oratorio", Finlandia 4509-95579
 Erkki-Sven Tuur: "Desert island", Finlandia 8573-82187
 Helena Tulve: "Lijnen", ECM 1955
 Helena Tulve: "Sula", ERCD 050
 Urmas Sisask: "Gloria patri",... Finlandia 8573-82587

Latvija:

Peteris Vasks: "Kammermusik", Koch 3-6496
 Peteris Vasks: "Violončelo koncert", Conifer 75605 51271
 Peteris Vasks: "Distant light", Teldec 3984-22660
 Peteris Vasks: "Voices", Telarc 80457
 Peteris Vasks: "String quartet no. 4", Nonesuch 7559-79695
 Peteris Vasks: "Symphony no. 3", Ondine ODE10865
 Peteris Vasks: "Pater Noster", Ondine ODE11062
 Peteris Vasks: "Cantabile per archi", Wergo WER 6220

Litva:

Feliksas Bajoras: "Ex tempore", Lithuanian composer union LCUCD 003
 Rytis Mažulis: "Talita Cumi", LMIPCCD 009
 Onute Narbutaite: "Symphony no. 2", Finlandia 0927-49597
 "Zoom in: New music from Lithuania", LMIPCCD 011-012
 "Lithuanian Experimental Music", LCUC 002

Danska:

Poul Ruders: "Solar trilogy", Dacapo 8.224054
 Poul Ruders: "1. violinski koncert", Unicorn Kanchana 9114

Poul Ruders: "Dramaphonia", BIS 720

Poul Ruders: "Corpus cum figuris", Point PCD 5084

Poul Ruders: "The Christmas gospel", Bridge BCD 9057

Finska:

Jukka Tiensuu: "Tokko", Finlandia FACD 402

Jukka Tiensuu: "Vie", Ondine ODE1166

Kaija Saariaho: "New gates", Mode 91

Kaija Saariaho: "Lichtbogen", Finlandia FACD 374

Kaija Saariaho: "Portret Kaija Saariaho", BIS 307

Kaija Saariaho: "Du cristal", Ondine ODE 804-2

Kaija Saariaho: "Private gardens", Ondine ODE 906

Kaija Saariaho: "Prisma", Naive MO 782087

Kaija Saariaho: "La dame a la Licorne", Petals

Magnus Lindberg: "Spin and spells", Petals

Magnus Lindberg: "Aura-engine", DG 463 184

Magnus Lindberg: "Feria", Ondine ODE 911

Norveška i Švedska:

Maja Ratkje: "Faces", Albedo ALBCD 017

Maja Ratkje: "Sinus seduction", Aurora ACD 5018

Maja Ratkje & Jaap Blonk, Kontrans 850

SPUNK: "Det eneste jeg...", Rune grammohon RCD 2010

SPUNK: "Den overste ...", Rune grammohon RCD 2026

Fe-mail: "Syklubb fra Haelvete", Important records Imprec 033

Maja Ratkje: "Voice", Rune grammohon RCD 2028

